EPALLA
14
Larunbata
Bilbao, 1936

Euzkadi

ASPIDE-SANEURIJA		
Bilbao'kua ...	9,00 ifko. iru ilez	
Bilbao'atazkua ...	11,25 "	"
Idazki-itunmena ...	62,00 "	urtez
Atzeŕijetakuak ...	112,50 "	"

Beldayen itunduba

XXIV urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17,1.° || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 7.245 zenbakija

Gayak

"LIBE"

"Libe" esantzeŕkija edo opera antzeko antzeŕkija, Mungia'ko guda-edestija buru, Arana-Goiri'taŕ Sabin Irakasliak idatzija da, ta Sota'taŕ Imanol antzeŕkiĺe ospetsubak antzokirako atonduba.

Urte bi inguru dira esantzeŕki au lenengoz uri onetako "Campos Elíseos" antzokijan antzeztu zala.

Bilbao'ko Euzko-Gastedi'ko antzezlarijak antzeztu eben, eta ondo baño obeto antzeztu be. "Oldargi" antzezlari-taldia trebia da ixan be.

"Libe" lenengo aldiz ikusi ixan ebenak, aŕituta geratu ziran, ostera ikusteko gogo bixijaz.

Eta gogo areik asetuko ba-ziran, "Libe" baŕijen-baŕi antzeztu biaŕa ixan zan.

"Libe" ikusten auzo-eŕijetatik be, askotxu etoŕi ziran, baŧa auzo-eŕkijetatik be. Antzeŕki-gauzetan atubak diran "Aitzol", Labayen'daŕ Andoni ta besteren batzuk be, emen ixan ziralakua dogu. Eta "Libe"-tzazko eretxijak agertu ebezenian, euren txalo[illegible] ben ukatu. "Libe" esantzeŕkija begiko ixan yaken.

BAŔIRO BE

Baŕiro be "Libe" ikusteko eŕea ba yatoŕku. Eta arin etoŕi be, datoŕen iganderako iragaŕita dago-ta.

Uri onetako Campos Elíseos antzokijan antzeztuko dabe, ta Bilbao'ko Euzko-Gastediko "Oldargi"-taldekuak antzezlari dirala antzeztu be.

Saŕera-ordutzat, aŕatsaldeko iru ta erdijak ixentau dabez. Saŕera-txantelak banaduten asita dagoz. Eta entzutia dagonez, txantelak eskuratzeko gaŕ aunditxuba ei-dago.

"Libe" antzeztuko daben antzezlarijak, lenengo aldiz antzeztu ixan ebenak eurak ixango dirala diñoskube. Oŕatiño, oinguan, baten utsa uaŕtuko dogu: "Matxiño" notinduten eban "Patxolo" ospetsubarena, Zarate'taŕ Josu antzezlari artezijarena (G. B.).

Enparaukuak, Goikua'ri eskaŕak bixirik dagoz-eta, igandian be an, antzokijan, ixango dirala uste dogu.

Eta "Libe" ikusten antzokiratuten diranakin, Campos Elíseos antzokija gonburu ikusiko dala, esan biaŕik eztago.

"Libe" lenengoz gazteleraz idatzi zan-aŕen, euzkeralduta dago. "Libe" euzkeraldu ixan dabena, "Astitxe" euzkel-idazle argija dogu. Bizkai-euzkera txukunian idatzi eban, eta "Euzkera" aldizkingijak zatika agertu zan.

Zatika agertu zan antzeŕki edeŕ ori, baña, idaztiŧu-egingo da, ta salgai imiñi.

Eta idaztiŧu ta salgai iminŧen danian, Euzkadi gustira edatuko da. Eta orduban, euzkeraz egiŧen dan uri ta basurijetan, euzkeraz antzeztuko dabe, euzkereari ta abeŕi-ixakereari bixitza baŕija emoteko biderik egokijena orixe da ixan be-ta.

Gipuzkoa'ko euzkel-uri ta basurijetan antzeztuteko-ta, gipuzkerara itxuliko daben idazlerik asko dagoz zorijonez. Eta bide oŕi jaŕaŧubaz, "Libe" basuririk txikijenian antzeztu al ixateko bidia ikuŕaztuko dogu.

Euzkadi'ri bere euzko-ixakera berezija emoteko, antzokija dan baxen osabide egokirik eztogu idoroko.

Eŕi-gogua biztu ta sendotuteko, oleŕkarijak, eŕi-izkeran idazten dakijen idazle jatoŕak, atzerkiĺiak eta abaŕ ixatia, biaŕekua da.

Antzokija, baŕiz, ona danian, gixabidian auŕeratuteko-ta, ikastola bat lez da. Txaŕa danian be, gero, indaŕ bardiña ixaten dau. Antzeŕkixun txaŕetatik edaturiko aloŕta txaŕik asko doguz emen geure Euzkadi maŧe onetan be.

Antzeŕkixun txaŕok, baña, eztira geuriak, atzeŕitik ekaŕi dauskubezanak baño.

Eta atzeŕitik ekaŕi ixan dauskubezan antzeŕkixun txaŕoi guda-egiteko, antzeŕkixun onak ontzokijetaratuten alegindu biaŕ gara.

Oŕetarako bidian jaŕiŧa gagoz. Eta bein bidian jaŕi-ezkero, bidiaren azkeneraño be elduko garala uste dogu.

EZIN ULERTU GARA

Gixakija bein zentzuna galduta jaŕten danian, aberekija baño be txaŕagua dala esan leike. Aberiak euren abere-lagijak, gixakijok geuriak baño obeto betetan dabez.

Aberien aŕtian, euren aŕtian soŕturiko asaŕe-bidezko buŕukaldi askorik ezta ikusten. Eta ikusten diranak be, bata bestia erailŧeko besteko buŕukeak eztira ixaten.

Gixonen aŕtian, ostera, buŕukaldijak, txiŧian-piŧian ixaten dira. Eta lotsagaŕijena dana, asaŕia baño goŕotua auŕerago daruen gixonen aŕteko buŕukeok, gixa-lagiz barik, txeŕen-bidez egin daruez, eiztari-antzo suizkiĺubakaz eta abaŕaz basapiztijak bai-litzazan bata-bestia erailŧen ibiĺijaz.

Aurtemin, Toledo'n, gixon-taldiak erail ebezan. Eta arañegun, baŕiz, Madrid'ko izpaŕak diñuenez, Jimenez Asua erailŧeko asmo deungez daunbadoska asi ziran gixon-itxurako basatijak, bere egin biaŕa betetan iñarduban urizain gixagaxua erail eben.

Eta eskoŧaŕ ixenekuentzat lotsagaŕi geyagorako, antza dagonez, basapizti-antzo urizain gixagaxua erail ixan daben gixaki ezeskaŕijoik, eskoŧaŕen ikuŕiñaz "eŕeboluziño"-auŕka leŕenak eta bost egiŧen iñardu diranak ixan biaŕ dabe.

"¿Eŕeboluziñuari"; matxiñadeari eguak ebagiŧeko biderik onena, areyotzako gustijei daunbaskoka bixitza-arija uŕatutia ete-da?

Batzuk, biaŕba, ori usteko dabe. Geuk ez, ostera. Matxiñadeari eguak ebagi ta gixa-goguen asaŕiak baretuteko, beste bide batetik ibilŧen asi biaŕ da.

Areyuari areyo lez yaokan lotsea ixaten. Eta areyuari be, bakotxari yaokun lotsea aŕtuazoten irakatsi biaŕ yako.

Ori egiŧen eztogun aŕtian, gauŕ batari ta bijaŕ bestiari, bata-bestiari aŕika ibiĺiko gara, bata-bestia erailŧen.

Eta au ezta gixabide auŕ bat daukan gixaŕtian jazo biaŕ dana.

Gixabidiaren auŕka dagozan jazokun oneik, ezeskaŕi-ezeskaŕijak dira, baŧa iguingaŕijak be.

TXEŔENAK DAGIJANA...

Txeŕenak eraŧen dabena, txeŕenak berak ageŕtzen dau.

Jimenez Asua erail gura ixan ebenak be, txeŕenak zuzenduriko ereiltzaĺiak ixan ziran. Euren gaiztakerija egin ixan ebenian, baña, txeŕenak berak agertu be egin ebazan, eta poliŧo ageŕtu be: gaiztakerija egiŧeko lekura bape nagi barik eruan ebezan belbiĺa, leku aretatik iges-egin biaŕ ebenian, mukeŕtu-egin ixan yaken, eta zirkiñik egin gura ezta bertan geratu.

Oŕa, oŕ txeŕenaren lana. Gaiztakerira elduteko bidia, eŕez eta leun imiñi ixan eutsen. Gaiztakeri-lekutik urtetakua, ostera, eragozpenez beterik. Txeŕenak oben eragin eutsen, eta txeŕenak agertu be.

Txeŕena lagun aŕtuta gaiztakerijetan ibiĺi dabiltzazenentzat, ikaspide edeŕa orixe. Txeŕenaren bidetik dabiĺanak besterik irabazi be ezin leike.

Uribitaŕte'taŕ Ibon.

ERRIJETATIK

MUXIKA

BARE-ALDIJA. Auteskunde-aldiko jokaldijan, bakoitzak beren alderdikuak garale urten dagijentzat... "enbido" ka ta "ordago" ka leŕenak egiŧen, zenetik urtenda lez, iñardun ziran jokolarijak... Epala 1'eko jokaldi-ondorena ikusi... irabaztzaĺe ta galtzaĺe.. bitzubek euren kirijuak seneratuta, gauzak argiro ikusten dabezalarik baretuten asi dirala esan legi. Jokua, ba, batzuk irabazteko bestatzuk galdu biaŕekua da ixan be. Eta, etoŕi bardiñagaz, zintzotasunez ondoen jokatzen dakijanak irabazi darua.

Guk abeŕtzaliok oinguan zintzo be zintzo jokatu dogu; geuri andi-txikijetara jo ixan dauskuezan "enbiduai" euntzin... eta jokora... atzeskutik... jaurti ixan dauskuen "ordago" ari plazta... geure ogetamaika edeŕa... maiganeratu dautsegue. ¿Eta orduan? Orduan... geuk irabazi dogula ziñestu egin biaŕ.

Gurenda edeŕa loŕtu dogu oinguan Jauna'ri eskaŕak. Gurenda onen omengaŕi jeltzale zintzo gustijak dira, baña, batez be, gure gastedi kementsua, eta Aŕospide'taŕ jaun maŧagaŕijak ez gitxien... ¡Ori da lan egitia! Ori egizko eŕi-maŧasuna...! ¡Ori jeltzale osuak ixatia. Zorijonak eta Urtzi'k onetzi bezagixe.

Gurenda aundi au dala-ta poztu gaiŧezan... aŕotu baña, ez. Areyuai goŕotorik ixan be, ez. Geuri egin ixan dauskuezan irañak azketsi, parkatu; eta euzkotaŕ bidekatuak... Jel-bide zuzeneraturik... Euzko-Abeŕi-aldezko gudari zintzo biurtu dagixantzat, Goikua'ri otoi egin. Otoya iñoiz be, ezta alpeŕik galtzen.

Algustiduna geukin dogularik, goiz edo berandu, gurenda osua geuria ixango da. "Gu Euzkadi'rentzat, eta Euzkadi Jaun-Goikua'rentzat". Gurenda-Elburura eltzeko baña... indaŕ-baŕitzeko, atsedendu-ondoren, baŕijen-baŕi, Jel-aldezko lanari zintzo be zintzo ekin biaŕ yako.

Abeŕtzalia garan bakoitzak
Jeltzaletu beste bana;
Batetik bira... eunetik beŕeun...
Auxe da egizko lana.
¿Ba-gara...?

AGURTU.—Autaŕkijak emoten etoŕiŧa Ariatza'n aguŕtu genduzan: Uŕesti'taŕ Jone, Sardui'ren alarguna (Portugalete'ko txaunburu-laguna dan Bitoŕ jaunaren ama); Sardui'taŕ Antzelme (Ortuzar'en alarguna), Undabaŕena'taŕ Eŕomane; Apraiz'taŕ Eulale; Sardui'taŕ Pantzeske; Uruburu'taŕ Elene; Zenikazelaya'taŕ Terese; Ormaetxea'taŕ Bediŧe; Onaindia'taŕ Pelixe; Elgezabal'daŕ Luke; Zaldunbide'taŕ Eleutere; Zendagorta'taŕ Kistiñe; Bilbao'taŕ Anastase; Zenikazelaya'taŕ Gerbasi; Ormaetxea'taŕ Iñaki; Bilbao'taŕ Eŕamun; Elgezabal'daŕ Andoni; Solaegi'taŕ Eŕoman; Irigoyen'daŕ Kauldi; Zendagorta'taŕ Josu; Onaindia'taŕ Adolba; Ormaetxea'taŕ Purdentzi; Etxebaŕia'taŕ Bitoŕ jaunari jauna eta bere aŕeba, Dunixe. Eskaŕikasko danori, eta uŕenguan be.. pozik aŕtuko zaŕubeguz aberkide maŧeoik.

Zaldunbide'taŕ Koldobika. "Erakatxo" basetxeko gixon gastia Basurto'ko Gexo-etxetik etxeratu yaku, gixon edeŕa agertu da: poztuten gara Koldobika adizkide maiŧe, eta "Atxelai" bera baño be gogoŕagoko osasuna ta zoriona opa dautzuguz.

IZPAŔ BALTZA.—Uruburu'taŕ Kepa Jainkuaren besoetan il zan, Elexakuak eta Doipuru onespena aŕtuta. G. B.

Beren senitaŕteko gustiei tamalkide gayakez, eta otoi dagigun ildakuen aldez.

E.'taŕ K.

Nere bordatxotik

Bildutako sortatxoak

Alderdi bateko su-gaŕak apur bat baretzen asi diranerako, beste aldetik lengoa baño beldurgaŕiagoa sortzeko aŕixkua nabaitzen degu. Ba-dirudi Itali Abisini arteko arazoak zerbait biguntzera egin duala.

¿Beste aldetik?

¡Or zeok ba koxka! Sartu ari txantxetan Alemani'rekin, ta... poŕu edeŕak aterako dituk.

Reichstag'ko itzaldi oŕekin Europa osoa dantzan jaŕi du Hitler'ek. Lokarno'ko itunben eta gañontzekoai ez dio jaramon aundirik egin Alemani'ko buru dan Hitler sonatu onek. Prantzi ta Eŕusi'n arteko konponketa ori etzaio atsegin izan berak dionez. Orixe dala bide asi da lan auetan bere aotik aitortu duanez.

Makiñatxobat iritzi ba-dabil o[illegible]

Hitler'ek biotza batera ta mingaña bestera darabilkiala diote izpaŕingi batzuek. Europa'k ezagutu duan geŕaterik beltzen itxusiena sortuko dala batzuek dioten bitartean, Europa egiazko pake bidera orain dijoala dasaigute beste batzuek.

Ez dakigu olatu an zein eretara lertu liteken. Guk ez dakigu, ta ez da or, au ta ori esanez dabiltzan itz-ontziak ere. Iñork ez daki ezer.

Rhin inguruak gudariz estali dirala diote azken beŕiak.

Doixtaŕak eskubide berdintasuna eskatzen dute ta Hitler'ek esan duanez au da bere eŕiaren azken saŕera gai ontan. Besteak gizon jokatzen ba'dira, Alemani'ri zor zaion begirapen itzala ixaten ba'zaio, beste edozein bezela Lateŕi Baizan sartuko omen da ta artarako puskabateko pakeak egiñak omen legozke.

Goikok bakaŕik daki zer gerta liteken.

卐 卐 卐

Prantzi ta Beljika estu ta laŕi arkitzen zaizkigu ta Inglateŕa ere kontuak atera beaŕean "Cámara de los Comunes" deritzaion biltoki artan itzaldi bat egiña da atzeŕi arazotarako Inglateŕa'k duan Eden ministro bizkoŕa.

Itunben ta tratu guziak puŕukatu dituala Alemani'k, eta bazter orotan zartateko gogoŕa eman duala oŕekin—esan du Eden'ek.

Alemani'n aurka jendea sutu egin dala. "Lokarno'ko itunbenaren bigaŕen arana ausiaz Alemani, Prantzi edo Beljika'ren aurka gogoŕean asiko ba'litz, ta gudan ekingo ba'lio, Inglateŕa, Alemani'ren aurka jeikitzera beartua dago".

Guziak Eden'en itzak dituzute.

卐 卐 卐

Pildain yaun azkaŕa Donostia izan beŕia degu Oitura duan bezela, itzaldi gorengoak egiña oraingo txandan ere. "Buen Pastor,,'en entzule izan dituanak aŕturik geldituak dira. Eusko-izpaŕingitan izki asko idatzi da gure apaiz azkaŕa goralduaz.

Berak erabilitako gaia egun egunekoa noski. Euskaldunak ere gutxi ta uŕi izanaŕen geure etxean ezin konpondurik baigabiltz; goŕotu ta ezin ikusiaren eŕeñu itxusia abeŕi guzian zabaldu baizaigu.

Etxean onela geralarik, kanporuntz begiratuta, ¿zer itxaropen?

Guzia azpikoz gora dakusgu.

Buruka, matxinada, guda. Gizonak alkar jatera goazela dirudi.

Guziok mundutaŕ amoŕatu gaude, gerokoaren konturik atera gabe gabiltz. Edeŕak guziz Pablo donearen irakatsiak, edeŕak Pildain'en aolku gurena. "Maite zazu lagun urkoa zeure burua bezela".

¡Ai, ortaratuak bageunde!

¡Zorionekoak gu, zorionekoa ludia!

卐 卐 卐

Ossorio Gallardo jakintsuak bere iritzia eman du. Azaña, eskubientzat ezker puŕukatua izango omen da ta ezkeŕentzat eskubiegia.

Ez gaude gezur aundia esan dualakoan.

¡Ez orixe!

Denakin asmatuko ez duala ziur baitakigu guk ere!

卐 卐 卐

Pixu aundiko zerbait ba-degu esku artean.

Jestora auzia datorkigu beŕi beŕiro.

Euzko Alderdiak zer bide artuko adi egonak gera. Ta... Alderdiak artu du berea.

Agintarien esanetara zintzo makurtzen dakigu ta alaxe egingo degu oraingoan ere.

Araba'ko "jestora" izendatziak ez digu batere grazirik egin.

Ez gera nardaskeri aldekoak. Baña. Barkatu yaunak.

Ni ez naiz iñor esatera nijuana esateko.

Agintariak obetoxeago dakite gertarien beŕi. Euren esanetara makurtzen gera.

Basaŕi.

Neska lixunaren urte giroak

UDABAŔIN

Txiliñak otska doŕian,
—sagu-zaŕak dantzari—
neska lixunan goguak
sagu-zaŕa dirudi.

Axe gozuak kalian,
—zidaŕez jantzi zadi—
ameslarijen albuan
axez putsutu zadi

Ixaŕ-koroya ortzian,
—sorgin zaŕak kantari—
neska gangaŕak oyean
ezin eutsi amesari.

UDAN

Ipaŕ mia itxasuan
—batelen puntak zuri—
olatu-apaŕ onduan
neska zankuak guri.

Eguzkija bero, gordin,
ur eŕtzak ondaŕ goŕi,
neska ariñan bijotza
ames lixunez gori.
Olatu nagi puntetan
txiŕin baltzak jolasti,
neska gangaŕan lepuan
gaste aŕuak burlati.

NEGUAN

Eduŕ garbija mendijan,
ibai-ertzak izotzik,
mar-marka kale zaŕian
mutxurdiña moskoŕik.
Zarata itzalak gabian,
—akelaŕak beterik—
axe zolijen soñura
mutxurdiña burutik.
Kanpayak otska doŕian,
—baltzez estaldu adik—
kanposantuko bidian
mutxurdiña bakaŕik.

A.

Abere dontsuak

Irugarren gaua

Otxolua

"Ondo begiratu ezkero — esan eutsan otsoari — ba-yagok i baño gexo iguingaŕiagorik asko; eta goiz edo berandu il egin bear yoadan ezkero, oba yoat ire agin zoŕotz taŕtean zati-zati eginda beingoan il, sukaŕ-usteŕaz edo bizienaz ezin ilda luzaroan egon baño. Baña, lenago, itzi egidak unetxo baten neure buruaz bakaŕik egoten... pekatuen damu izateko... Bai, ara, oŕtxe; baso saŕatune oŕetantxe...

"—Ez egon luzaro, gero?

"—Bost bat minitu geien bere. Euk ikusiko dok.

"—Tira, bada — esan eban otsoak — Emen itxarongo daut.

"Baseŕiko mutiĺa aŕapaladan saŕtu zan baso zaŕatunean, baña bere pekatuakaz gomutau beaŕean, sakeletik aiztoa atera eta makiĺa lodi bat ebagiten asi zan.

"Aŕteatan otsoa geroago berantetsiago egoan.

"—A-moŕoe, gertu al az?

"—Itxaron...! Pekatu zital bat yaukoat oindino baŕuan eta ezin yeutsaat alde eragin...! ii... ep!... Azkenean bere jauŕti yoat!

"Garbai-buru egiten eta gizagaxo arpegiaz urten eban moŕoiak baso saŕatunatik. Makiĺea lepoan ostenduta ekaŕen.

"—Gertu naiagok orain ilteko — esan eban malmuzkeriz; — Baña, Otso ausardikeria ezpa'erintxok, beste eskabide bat egingo neun[illegible]kek...

"—Jauŕti aotik albait arinen — leŕ egin eban otsoak, goseak iŕiturik egoan-eta.

"—Entzun, Otso. Zerura joateko dongakeria itzi eta on biguŕtu beaŕ izaten ei dok, eta arerioa adizkidea bai litzoan maitatu. I nire areric izan aŕen, iretzat nik ezetariko gogo txaŕik ez yoadala erakusteko, laztan bat emon gura neunskek... bai... buztenean!

"—Buztanean? Zer deabru edo...? Baña, tira, eure oldea baldin ba'dok...

"Eta otsoak etsi egin eban.

"—Itzuli adi, languntzaŕa — esan eutsan baseŕiko moŕoiak.

"—Gogoz, atan bere — esan eutsan otsoak, atzekoz auŕera jaŕirik.

"Orduan, baseŕiko moŕoiak, eldu buztanari kondo-kondotik, eta ezkeŕeko beso inguruan iru bioŕ emonez — luzea bait-zan buztana — zirkinik ezin egin eukeala itzi eban otsoa, eta eskutauriko makiĺea aterata — kra! — asi yakan joten buruan — krak! — ostera bere lepoan...

"Eutsok bat eta — eutsok bi!
Oneek izango zak — amabi!
Ez baenkian nor — noan ni,
Auneek irakasko — daue iri!

"Ausi eta alarao egiten eban otsoak, amoŕuz aotik bitsa eriola, aginka egin gurarik, baña alpeŕik. Baseŕiko moŕoiak, lepo betenak eta geiago emon ostean, aŕtu makiĺea besapean eta eskuak sakelean zituzala, lasai asko egin eban alde, bere bideari txistua joten jaŕaituz eta otsoa konorte barik eta erdi ilik bide-bidean itzirik.

卐 卐 卐

"Ordubete gaŕenean edo, ene zorigogoŕeko otsoa bere senera etoŕi zan. Ebainduta egoan. Iluntze aldean, eŕenka eta erdi dandaŕez aldendu zan baso ondotik eta zabalune baten Panuti Deuna auŕkitu eban.

"—Ou! Ou! — egin eutsan ausi itzal-itzalik — Bene-benetan; artez ziraustan zuk gizonaren aragia mingotza zala esatean. Ou! Au mingoztasuna.

Txirikiz'en txilibituba

Peli ta Mikel eskola mutikuak, egun baten eŕiko enparantzan intxauŕakaz "bibika" jolastuten iñardubela, "Txorikiz" gaitz-ixenaz ezagutzen zan eskeko-aguretxuba, enparantzearen erditik elexarantza igaro zan.

Mutiko bijak, Txiŕikiz ikustian, euren jolas poliŧa bertan-bera alde-batera itxiŧa, arlosa baten ganian jaŕi ziran, aguriari aŕetaz begiratuteko ustez.

—¡Ene; aor nun doyan Txiŕikiz agure zaŕa! — Mikele'k baŕe-destañez esan eban—. Geure kortako astozaŕa baño be naŕazago jabik agure ori ba-ta... Oŕek jakak "plantia" ostera... Olako agurezaŕari, iŕi ta baŕe egin biaŕ dautsaguk, Peli... Gauŕ aŕatsaldian, "bibika" jolastuten aspertu garian ezkero, zetan edo atan astija emon biaŕ juagu ta...

—Ni enayuak zaŕari eta ara be eskekuari iŕirik egiŧen — Peli'k, eskekuari itzalez begiratuta erantzun eban —Eskekua ta aguria iraindutia, oben andi-andija dala, gure amamak esaten daragoyok beti ta... Ija, ija, Jaungoikuari berari iŕi-egiŧia lakoxe obena dala esaten jokak... Beraz, ni enayuek oŕetan...

—A, lelue...! Amamaren esanak buruban da abil ondiño be... Nik, olako atso pestien esanari, katuak sagaŕari aña jaramon egiŧen dautxadat... Atsuen esanak zetz egiŧen ba-abil oŕatik.. olo ta erdi ixango az beti...

—Atsuen esana dala, nai eztala, ire esanak dirala nai eztirala... ni enayuek eskekuari iŕirik egiŧen eta kiŧu.. Nai arek esan, nai oŕek esan, txaŕa dana, txaŕa, eta ona dana, ona ixango dot beti ... Ik be baŕiz, Mikel, Txiŕikiz'eri iŕirik eta baŕeri egingo ezpaezkijok oba...

Mikel mutikuak baña, bere lagunaren esanari jaŕamon barik, atzetik arinka juanda, eskeko aguriari iŕi ta baŕe egin eutson, esaten eutzolarik.

—Txiŕikiz miŕikiz, sabela bete txaŕikiz...

Txiŕikiz'ek baña, destain-berba iŕigaŕijak entzun aŕen, mutikuari bape ez eutson asaŕerik egin; bestera, arpegi otzan-otzanaz begirakune gozua egiñaz esan eutson.

—Mutiko polit ori, ez adi ain okera ixan... Agure-zaŕari, ta batez-be eskekueri iŕi ta baŕe egiŧia, oben itxusija dala ¿ez ete dakik euk...? — eta sakeletik txilibiŧu polit bat atarata jaŕai eban esaten—. Geyago olako destañarik ez-egijok iñori egin; Jaungoikak be, olako destañarik egiŧia, arian be gura eustaulako... Ikusi egik baŕiz, zelako gauza poliŧa daukodan eskuetan. Txilibiŧu miragaŕija dok. Tramankulutxu oneri, mutiko zintzo ta onaen abuetako putzak ots-miragaŕijak eragiŧen dautxiezak; oŕetarako batek ona ixan biaŕ baña... Eta, zarata miragaŕijaren ots-gozoan, notin eta abere, andi ta txiki, agiri diran gustijak, soñuaren gozotasuna geldirik jasan ezinda, pozaren-pozez dantzan egin biaŕ ixaten juek. Olakoxe soñu atsegingaŕija dok ixan be. Bera entzun ezkeruan, gura ta be iñoŕ geldirik ezin egon; iru mila txilibiŧu joten dagozala, begiŧanduten jakiek eta... Begira ba, mutiko, ta entzun aŕetaz ta uleŕtu ondo... on-ona ixaten ba-az eu, gauza miragarijau euretzako ontxe bertantxe ixango daĺa, benez esaten duat... Beraz, mutiko, zintzua ixango az ¿eztok...? Ona ixango az...?

Mutikua, alako txilibiŧu poliŧa ikusi, ta aguriaren esanak entzun euzanian pozez eztiŧan jaŕi zan; eta txilibiŧuagaz jabetutiaŕen, une baten bere baŕuan ona ixateko asmua aŕtuta, aguriari, baŕetxu apala egiñaz, ona ixango zala esan eutson. Eta, orduban, aguriak, txilibiŧu miragaŕija, eskubetan imini eutson.

Andik iru-lau miñiŧu igaro orduko baña, Mikel'eri baŕiro be eskekuari iŕi ta baŕe egiŧeko gogua sartu yakon. Txikiŧatik asiŧa eban ekandu txaŕak, bere asmu onari geyago egin eutson; olakoxe okerkerijak egiŧen txiki-txikiŧatik oŧuba zan.

Eta mutiko okeŕak, aŕi-koxkoŕ bat edo beste lenengo jaurtinda gero, aguriari erdi-kantetan baŕe-zantzoka esan eutson.

Zaŕa da, ta il bedi
eztau balijo lauziri...

Olako okeŕkerija ikusiŧa, Txiŕikiz'en eruapenak eten egin eban; aguretxu aŕtetsuba osuan asaŕatu zan. Ain bigun eta maŧetsu mutikuari berba egin berak, eta ganera bezuza be bere onerako gogo-onez egin, eta olan eta gusti be mutikuaren gogua ezin ezetara be irebazi, aguriak bere kolkorako iñuan. "Oŕentzat, esan-onak eta bezuzak eta abaŕ, alpeŕ-alpeŕik dira gustijak" jaŕai eban esaten.

Eta, agure asaŕatuak, mutikuari, del zolija eginda, begirakune zoŕotzez esan eutson.

—¡Mikel; nik egiñiko bezuza, eure zoritxaŕerako ixango al-dok...!

(Jaŕaitzeko.)

Mañariko.

Gixareilketak

Gixon-erailketa edo iltiak ugari dira. Egunean bizpairu jausi doiaz; lateŕi edo estadu batean, baŕiz, olakorik ezdaikie laketu. Eŕu gustija ezkeŕengana irauzkiŧen ebenak, gauŕ eztaikiez nasai egon. Eskumaŕen aŕtian, be, agertzen dira gixonaren bixitzeari lotsarik eztautsenak zaintzen.

Oŕ daukogu Madrid'en jazo dana. Facistaŕak edo diralakuak ixango dira, baña gauŕko egunez eskumaŕen malan dagoz. Jimenez Asua'ri bixitzea kentzeko asmoetan jagi ziran. ¡Gaxuak!

Goikua'ri eskeŕak egin biaŕean gagoz jaun ori eztabelako erail, bestela ikustekuak eta bots ikusiko gebazan. Eskumaŕen zeregiña ezta onenatarikua. Piztijari etxako zirikarik egin biaŕ, osterantzian galdubak gara. Eta ezkeŕtaŕok ,be, eŕurik eztaukonari goŕijak ikusi-eragiŧen dautsez.

Madrid'eko facistaŕak gixon bati bixitzea kendu dautsela? Eta oŕen eŕudun lekaimiak edo lekaidiak ete-dira? Jaungua'ren serbitzari onein etxiak eŕe daroez. Txadon edo elexak eztautse iñori kalterik egiŧen, euren tokijan dagoz-eta.

Txaŕto gagoz, baña bide txaŕez guaz. Aberien gudaketa oneŧan ezta bakezko itzik entzuten. Alderdijen buru diranak, be, eztautse aldijetan bakezko egunak geunkazan, batez-be Euzkadi onetan. Jaungua'ren etxiai-ta etxaken ikuturik egiŧen. ¡Gauŕ ostera!

Geurez esan biaŕ dogu; euzko-abeŕtzaliak eztira iñoren auŕka jagiko. Gixonaren bixitzeak lotsa andija baŕentzen dautse; baña geure Jaungua'ren etxiai suba emon gura dautsenak, geure gorputzen ganez igaro biaŕ-ixango dira. Ezpegiskube esan emeko eskumaŕak "probokatziñuakaz" yatoŕkezala.

Lekaide-lekaime-etxe gustijak geure zainpian dagoz; ez lekaide-lekaimiak geure alderdikuak diralako. ¡Ez orixe! Al dabenian geure kaltez jagiŧen dira. Baña etxe oŕetan Jaungua'ren serbitzarijak dagoz, Aren tokijak dira. Oŕegaŧik odolez, amoŕuz zainduko doguz etxe oŕeik.

¡Zorijonekuak ixango gintzakez etxe deunok zaintzen gagozalarik jausiko ba'gintz! Geure egunak amaitzeko beste aŕatsik ez goxarik ezkeunke nai-ixango. Uaŕ au onaŕtu begije gustijak. Euzko-abeŕtzaliak lege-baŕuban gabiltz. Iñoren kalterik eztogu nai; gustijen bakia bai, ostera. ¡Baña uskuŕtza-gauzetan zuŕ gagoz!

Euzko-idaztija

"MIREN'EN SENARGEYA"

Ixenpuru onexegaz idatzitako irakuŕgai bat egin dausku Oar-Arteta'taŕ J. A. jaunak. Poz-pozik irakuŕi doguz ingi-alde gustijak eta geure kolkorako esan dogu: olakoxe batzuk ondo letoŕkez!

Jauparijak beti ixan dira euzko-letradun; gauŕko oneik, be, antziñekoen bidez yabilkuz. "Miren'en senargeya" deritxon liburubak on asko dakaŕguz, batez-be euzkereari dagokijozan zertzeladetan. Euzkera ugari, jori ta aberatsa. "Ekin,,'eko oŕijetan irakuŕijak daukoguz idazle oŕen leŕuak eta lokirik eztauko bere lumeak.

Gai atsegingaŕi bat arira darabileĺarik, eŕijetako oŧurak, gastedijen jolasak, itxasoko ekatxak, aratuzte-egunak eta abaŕ atzaldu dauz. Ogeta bi ataltxu biribil! Iñaki gaxua ta Miren liraŕaren maŧe-miñak bete gabez.

Oar-Arteta jaunaren idaztiño baŕi au irakuŕtean, basurijetako goxalde garbijen usaña yatoŕku. Kanpo-usaña! Urijan bixi danak eztaikez idatzi leŕo garbi oŕeik. Basaibar eŕija. Bizkai'ko eŕijen aŕtian, eŕi baŕija daukogu. Olantxe sortuko ba'litzaz beste bost eŕi!

Jauparijen lanak, olakoxe lanak ba'litzaz. Ez abeŕtzale, ez zaŕontzale! bai ostera euren jayoteŕijaren maŧalari zintzuak. Biderik ona orixe dogu gixon gustijak kistaŕ biurtu dadixan. Jauparijagan ikusi begije jakintza, lan-gurea, eŕi-jakintzaren zaletasuna. "Miren'en Senargeya egin daunak beste olako irakuŕgai batzuk, be, egingo dauzalakuan gagoz. ¿Zegaŧik ez?

Euzkerearen jaube da; elerti-gayetan umezurtz eztabil. Azkue jaunak bein erabili ebazan bidiak emen, be, agertzen yakuz. "Ardi Galdua"-ren kutsuba aurkitu daikegu.

Zorijonak egiliai ta euzko-irisle gustijak zoŕoztu begijez euren lumak idazti oni zoŕ yakon gorasaŕia egin dagijogun. "Miren'en Senargeya"-gaz zer irakuŕi ixango dabe geure baseŕitaŕak. Markiña'ko ingurubetan, batez-be gomutapen goxuak sortu-erazoko dauz liburutxu onek. Baraibar'eko biztanliak, Mogel'en begikuak ziran.

Euskeltzaleen Orratza
Saltzalientzat
Lko. BAT
Saneurri berezia
Legazpi, 10'an. - Urrut. 13.777. - Donostia

Irakurri EUZKADI